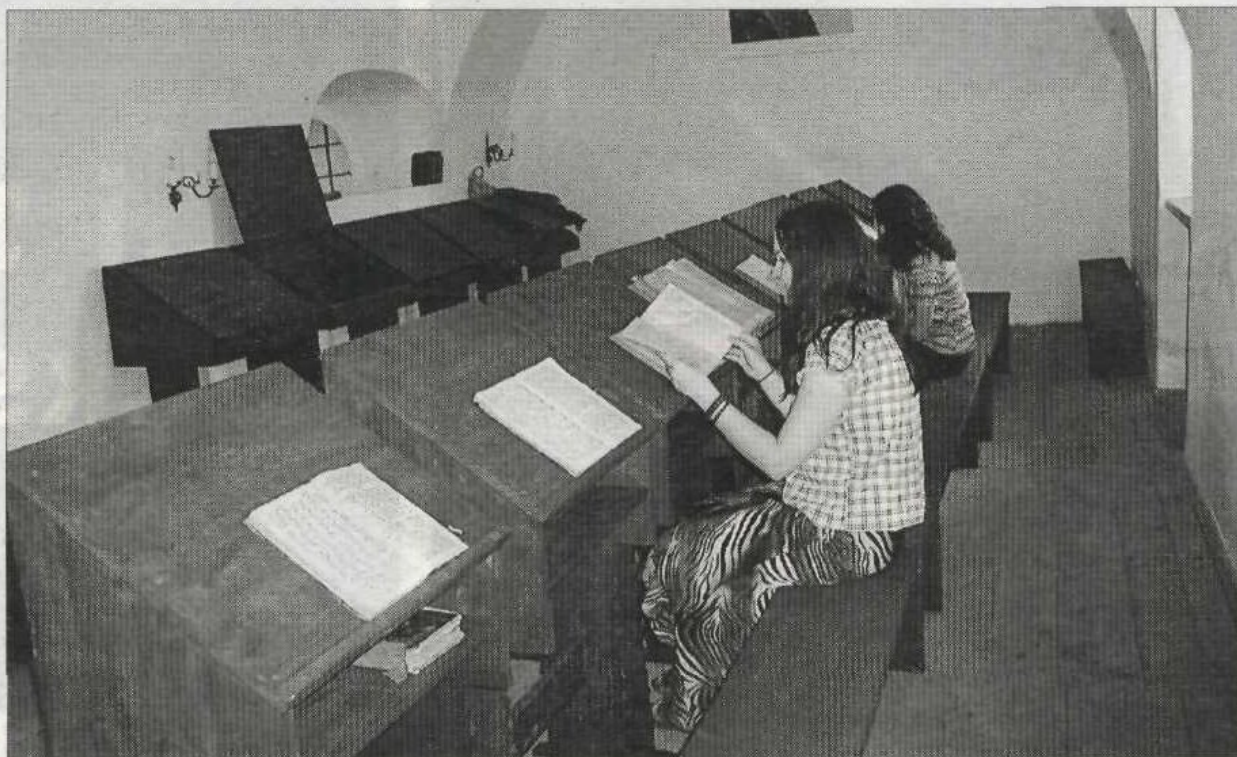

INFORMATOR CHEŁMSKI

Włodawianie po raz szósty zorganizowali Festiwal Trzech Kultur

Pisanie prawosławnego krzyża

FOT. JACEK BARCZYŃSKI

Uczestnicy tegorocznego festiwalu będą mieli okazję zwiedzić w Wielkiej Synagodze babiniec, czyli wydzieloną modlitewnię dla kobiet

■ Program tegorocznego, VI Festiwalu Trzech Kultur we Włodawie jest już zapięty na ostatni guzik. Zapowiada się, podobnie jak w latach ubiegłych, wydarzenie artystyczne o randze ponadregionalnej. Będą wernisaże, koncerty, warsztaty taneczne i plastyczne, ekumeniczna katecheza oraz bazar festiwalowy.

Preludium do festiwalu wyznaczono na 19–21 września będzie projekcja filmu „Pociąg życia”, jedynej komedii o holocaulu. Dzień później natomiast zaplanowano otwarcie wiodącej wystawy etnologicznej „Śmierć zapomniana”, ilustrującej różne aspekty traktowania tego zjawiska w kulturach rzymskokatolickiej, prawosławnej i judaistycznej. Tego też dnia w budynku Wielkiej Synagogi znajomością tańców żydowskich podzieli się z dziećmi i młodzieżą grupa Snunit z Warszawy. Sama wystąpi wie-

czorem, po otwarciu wystawy „Modlitwy w synagodze”.

Katechezę ekumeniczną dla dzieci ze szkół podstawowych organizatorzy festiwalu przygotowali pod hasłem „Jestem ukochanym dzieckiem Boga”. Poprowadzą ją animatorzy z Centrum Szkoleniowego Klanza w Lublinie. Dzieci pod kierunkiem Malwiny Wójcik i Marzeny Frankowskiej mają pisać małe krzyże liturgiczne i tradycyjne ikony.

– Spodziewam się, że wydarzeniem pierwszego dnia festiwalowego będzie koncert „Shalom Live” w wykonaniu Andre Ochodlo Teatr Atelier im. Agnieszki Osieckiej w Sopocie – mówi Marek Bem, dyrektor Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, organizatora festiwalu. – Na pewno spodoba się też proponowany na koniec dnia występ muzyki klezmerskiej w wykonaniu zespołu „Irena i klezmerzy z Krakowa”.

Pierwszą atrakcją kolejnego, tym razem prawosławnego, dnia festiwa-

lowego ma być koncert pieśni cerkiewnych, które zaprezentuje Męski Zespół Wokalny „Kairos” z Lublina. Poza tą formacją wystąpi też Katedralny Chór Parafii Prawosławnej pw. św. Trójcy z Hajnówki. Między koncertami będzie można obejrzeć wystawę szat i tkanin liturgicznych cerkwi prawosławnych. Organizatorzy nadali tej prezentacji oryginalny tytuł „I sprawisz szaty święte... na cześć i ku ozdobie”.

Niespodzianką dla włodawian będą też koncerty organowe w wykonaniu Władysława Szymańskiego z Mikołowa. Mieszkańcy będą mogli zwiedzić remontowany klasztor oo. Paulinów. Na pewno zaskoczą ich też improwizacje teatralne w wykonaniu Teatru Pantomimy „Mit” z Wrocławia. Nie zaskoczą ich natomiast renowowane „Mazowsze” w koncercie pieśni religijnych, patriotycznych i ludowych czy też wcześniejszy występ zespołu „New Lifem” z Natalią Niemien.

Jacek Barczyński

Gazeta Zycie KONINA poznańska

23-24 sierpnia 2003 SOBOTA NIEDZIELA
nr 196

1.30 zł (w tym 7% VAT)
INDERS 350192

TURYSTYKA

WĘDRÓWKI PO POLSCE. Włocławek

Jedno miasto, trzy kultury

W dniach 19-21 września odbędzie się we Włocławie VI Festiwal Trzech Kultur. Impreza nawiązuje do wielonarodowościowej przeszłości religijnej i kulturowej Włocławki – interesującego miasta położonego na wschodnim krańcu Polski, na lewym brzegu Bugu

Historię zabudki Włocławki tworzyli katolicy, prawosławni, uniści, protestanci oraz wyznawcy judaizmu. Miasto przez rzekę graniczy z Białorusią. Dziś liczy ok. 35 tys. mieszkańców i jest siedzibą powiatu w woj. łubelskim. Od południa do Włocławki przylegają rozległe Łasy Sobińskie i Włocławskie z licznymi jeziorami.

Pierwsza wzmianka o Włocławie pochodzi z 1242 r., a zawarta jest w Kronice Halińskiego-Wołyńskiej. Był to wprawdzie gródek i miejsce przeprawy przez Bóg na handlowym szlaku. Później spławiano stąd do Gdańska zboże i produkty leśne.

Pierwszą miejską nadadł Włocławie ok. 1525 r. Andrzej Sanguszko – marszałek ziem wołyńskiej. Aż do roku 1866 była miastem prywatnym znajdującym się w rękach szesnastu znaczących w historii Litwy i Polski rodów: Sanguszków, Leszczyńskich, Pociągów, Flemingów, Czartoryskich i Zamoyńskich.

W 1693 roku Rafał Leszczyński poddał miasto wielkiemu konowi, który przyszedł król Polski Stanisław odprzedał Włocławkę wójtowi Pociągów. Zaciągając się wybudować tu klasztor, przysłał on przywilej na parafii Włocławki stała się wówczas dykanem centrum handlu wólni i krowami.

W 1740 r. dobra włocławskie odkupił podskarbi wielki litewski Jan Jerzy Fleming, który utworzył na Bugu jeden z ważniejszych wójtów potopu rzecznych. Po III rozbiorze w 1795 r. Włocławka przypadła Austriakom, a w II poł. XIX w. przejął ją rząd pruski. W okolicy miały miejsce dramatyczne wydarzenia w czasie powstania styczniowego 1863 r. (na starym cmentarzu przy ul. J. Piłsudskiego znajduje się po-

Cerkiew prawosławna we Włocławku

mnik). Świadectwem walk żołnierzy polskich i partyzantów w latach 1939-45 jest cmentarz wojenny (obok starego). W okresie okupacji hitlerowskiej zginęło 50 proc. mieszkańców Włocławki, głównie Żydów – tych po polsku w okresie pracy lub w getcie kierowano do miejsca zagłady w polskim Sobiborze.

Zachował się we Włocławie XVIII-wieczny układ urbanistyczny. Centralnym miejscem jest wydłużony rynek. Na jego środku stoi tzw. czworobok XVIII-wieczna budowla z wewnętrznym dziedzińcem i dwiema bramami przepięknymi ze zdobnymi szczytami. W okolicy rynku wyróżnia się parafiankowy kościół zbudowany wg planów wybitnego architekta Pawła Göttinga. Nadry do grupy trzech na Łubelskiej – czynie kościołów podługą centralnych

(pozostałe są w Lubartowie i Chełmie). Chlubny świątyni jest doskonała kopia obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej przywiezioną przez polaków jeszcze w XVIII w. W podziemiach można oglądać dwie krypty, w jednej spoczywają zwłoki 30 rabinów, oraz fundatora I. K. Pociągów, w drugiej – ostatni właściciel Włocławki z rodu Zamoyńskich.

Ciekawa jest też klasycystyczna cerkiew (przy ul. Kościelnej) wybudowana dla grekokatolików w latach 1840-42. W 1875 r., po przejęciu jej siłą przez prawosławnych (za zgodą władz carskich), nadano jej formę architektoniczną rusko-bizantyjską. Wewnątrz zobaczymy ikonostas z XIX w., ażurowe caryce wrota oraz stancjonę.

Przy ul. Czarnego Krzyża znajduje się zespół obiektów użytkowanych przez Mu-

zeum Pojezierza Łęczyńskiego-Włocławskiego. Centralne miejsce zajmuje w nim późnonormanna synagoga wybudowana w latach 1764-74 – jedna z cenniejszych tego typu w kraju. Na ścianie wschodniej stoi okazała szafa ofiarowa z 1936 r., w której przechowywana jest Tora.

Włocławka była ważnym ośrodkiem judaizmu. Mieściła się tu nawet szkoła wyższa, tzw. jesziwa. W sali modlitw jest bardzo ciekawa stała wystawa, na której w siedmiu gablotach ukazane są punktualne przedmioty żydowskiego kultu religijnego: naczynia liturgiczne, Tora, korona na nią oraz jadalniczy wskazówka, tefilin, książki hebrajskie, stroje talas i jarmulki oraz szafasowe świeczniki i talasiminki.

Jest tu też fotograficzna ekspozycja historii Żydów z lat 1918-45 przygotowana na podstawie fotografii i opisów zawartych w „Księdze pamięci Żydów włocheńskich”. Na piętrze – stała ekspozycja: „W pokójku mełamed – nauczyciela szody religijnej”.

Obok stoi klasycystyczna mała synagoga – dawny dom studiów i nauki – z ekspozycją etnograficzną pt. „Litwskie pielgrzymowanie – z życia wsi włocheńskiej”. Wystrawa podzielona jest na cztery działy: rybnictwo, rolnictwo, dom i kwatera. Ekspozycję uzupełniają prezentacja ikon oraz sklepik żydowski. Opodal jest też tzw. bejt ha midrasz, czyli dom nauki z 1928 r., w którym mieszczą się biura muzeum.

W okolicy Włocławki warto zobaczyć też trzy ciekawe miejscowości. Pierwsza z nich to oddległa o 6 km Rozanka, siedziba nad Pociągów. W ps. zabłach XVIII w. zbudowali tu oni pałac zwany Wersalem Polnocy. Z pałacu w wyniku działań podczas I wojny światowej pozostały ruiny.

Wszystkie, ale pałac przekształcony w XIX w. w królową, a nałaz w zbudza zachodzący różnorodność starego drzewostanu, tak że egotyckiego. W centrum wsi jest ta neogotycka kościół z 1908-13 fundacji Żywności i niesp. rynekach detali architektonicznych jakby pochodzących ze średniowiecznego zamku.

Z kolei 3 km na południe od Włocławki, przy szosie do Doruchowa, można zwiedzić Orłówek, dziś wsi, niegdyś miasto założone w 1506 r. Związane tu było stoje na skrajnie malowniczoj panoramie zabytków świątyni wzmiankow. wg projektu Pawła Fontany w II poł. XVIII w., a obok niewielki klasztor.

W odległości ok. 6 km na zachód, nieopodal szosy do Parczewa, położony jest posesję Łasów Włocławskich Adamów. Tu w latach 1923-27 Natalia i Konstanty Zamiaty wzniesli w chwałę zespół pałacowy, na którego wewnątrz dziedzińca pełen różnorodności roślinności wchodzi się przez wieżę! Do miejscowej kaplicy fundatorzy przeniesli kapitałowe figuralne z pałacu w Rozankę w bibliotece zobaczyły, ras-malowskiego okazujące tamtych posiadłość. Obecnie mieszczą się tu samemu przeciwnie.

Janusz Zarubka

Informacje praktyczne

■ **Ujazd:** z Warszawy – przez Siebnice, Łuków, Różan, Pułaski, Wierzbicę, Łask, 230 km; z Białegostoku – przez Siemiatycze, Białą Podlaską, Wierzbicę, 225 km; z Lublina – przez Łęczyca, 400 km.

Historię i zabytki Włodawy tworzyli katolicy, prawosławni, uniści, protestanci oraz wyznawcy judaizmu. Miasto przez rzekę graniczy z Białorusią. Dziś liczy ok. 15 tys. mieszkańców i jest siedzibą powiatu w woj. lubelskim. Od południa do Włodawy przylegają rozległe Lasy Sobiborskie i Włodawskie z licznymi jeziorami.

Pierwsza wzmianka o Włodawie pochodzi z 1242 r., a zawarta jest w Kronice Halicko-Wołyńskiej. Był tu warowny gródek i miejsce przeprawy przez Bug na handlowym szlaku. Później spławiano stąd do Gdańska zboże i produkty leśne.

Prawa miejskie nadał Włodawie ok. 1525 r. Andrzej Sangusko – marszałek ziemi wołyńskiej. Aż do roku 1866 była miastem prywatnym znajdującym się w rękach sześciu znaczących w historii Litwy i Polski rodów: Sanguszków, Leszczyńskich, Pocięjów, Flemingów, Czartoryskich i Zamoyskich.

W 1693 roku Rafał Leszczyński podskarbi wielki koronny (ojciec przyszłego króla Polski Stanisława) odsprzedał Włodawę rodzinie Pocięjów. Za ich sprawą wybudowano tu klasztor, pozyskano przywileje na jarmarki. Włodawa stała się wówczas słynnym centrum handlu wołami i krowami.

W 1746 r. dobra włodawskie odkupił podskarbi wielki litewski Jan Jerzy Fleming, który utworzył na Bugu jeden z ważniejszych wówczas portów rzecznych. Po III rozbiorze w 1795 r. Włodawa przypadła Austriakom, a w II poł. XIX w. przejął ją rząd carski. W okolicach miały miejsce dramatyczne wydarzenia w czasie powstania styczniowego 1863 r. (na starym cmentarzu przy ul. J. Piłsudskiego znajduje się pomnik).

Świadectwem walk żołnierzy polskich i partyzantów w latach 1939-45 jest cmentarz wojskowy (obok starego). W okresie okupacji hitlerowskiej zginęło 50 proc. mieszkańców Włodawy, głównie Żydów – tych po pobicie w obozie pracy lub w getcie kierowano do miejsca zagłady w pobliskim Sobiborze.

Kościół, cerkiew, synagoga

Zachował się we Włodawie XVIII-wieczny układ urbanistyczny. Centralnym miejscem jest wydłużony rynek. Na jego środku stoi tzw. czworobok. XVIII-wieczna budowla z wewnętrznym dziedzińcem i dwiema bramami przejazdowymi ze zdobnymi szczytami. W okolicy rynku wyróżnia się późnobarokowy kościół zbudowany wg planów wybitnego architekta Pawła Fontany. Należy do grupy trzech na Lubelszczyźnie kościołów podłużno-centralnych (pozostałe są w Lubartowie i Chełmie). Chlubą świątyni jest doskonała kopia obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej przywieziona tu przez paulinów jeszcze w XVIII w. W podziemiach można oglądać dwie krypty: w jednej spoczywają zwłoki 30 zakonników oraz fundatora L.K. Pocięja, w drugiej – ostatni właściciele Włodawy z rodu Zamoyskich.

Ciekawa jest też klasycystyczna cerkiew (przy ul. Kościelnej) wybudowana dla grekokatolików w latach 1840-42. W 1875 r., po przejęciu jej siłą przez prawosławnych (za zgodą władz carskich), nadano jej formę architektoniczną rusko-bizantyjską. Wewnątrz zobaczymy ikonostas z XIX w., ażeurów carskie wrota oraz stare ikony.

Przy ul. Czerwonego Krzyża znajduje się zespół obiektów użytkowanych przez Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Centralne miejsce zajmuje w nim późnobarokowa synagoga wystawiona w latach 1764-74 – jedna z cenniejszych

Cerkiew prawosławna we Włodawie

Informacje praktyczne

■ **Dojazd:** z Warszawy – przez Siedlce, Łuków, Radzyń Podlaski, Wisznice (ok. 230 km). Z Białegostoku – przez Siemiatycze, Białą Podlaską, Wisznice (ok. 225 km). Z Lublina – przez Łęczną (ok. 90 km).

■ **Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego:** ul. Czerwonego Krzyża 7, tel. (0-82) 572 21 78; czynne od poniedziałku do piątku 9-15, a w soboty i niedziele 10-14.

■ **Noclegi:** hotel „Czar Polesia” (wraz z restauracją), ul. Sokołowa 4, tel. (0-82) 572 45 74; pokoje noclegowe Ośrodka Sportu i Rekreacji, ul. Szkolna 4, tel. (0-82) 572 25 84.

tego typu w kraju. Na ścianie wschodniej stoi okazała szafa ołtarzowa z 1936 r., w której przechowywana jest Tora.

Włodawa była ważnym ośrodkiem judaizmu. Mieściła się tu nawet szkoła wyższa, tzw. jesziwa. W sali modlitw jest bardzo ciekawa stała wystawa, na której w siedmiu gablotach ukazane są unikatowe przedmioty żydowskiego kultu religijnego: naczynia liturgiczne, Tora, korona na nią oraz jad (czyli wskazówka), tefilin, książki hebrajskie, strój tańca i jarmulki oraz szabasowe świeczniki i balsaminki.

Jest tu też fotograficzna ekspozycja historii Żydów z lat 1918-45 przygotowana na podstawie fotogramów i opisów zawartych w „Księdze pamięci Żydów włodawskich”. Na piętrze – stała ekspozycja: „W pokoju mełameda – nauczyciela szkoły religijnej”.

Obok stoi klasycystyczna mała synagoga – dawny dom studiów i nauki – z ekspozycją etnograficzną pt. „Chłopskie pielgrzymowanie – z życia wsi włodawskiej”. Wystawa podzielona jest na cztery działy: rybactwo, rolnictwo, dom i tkactwo. Ekspozycję uzupełniają prezentacja ikon oraz sklepik żydowski. Opodal jest też tzw. bejta midrasz, czyli dom nauki z 1928 r., w którym mieszczą się biura muzeum.

Trzy wycieczki

Wokolicach Włodawy warto zobaczyć też trzy ciekawe miejscowości. Pierwsza z nich to odległa o 6 km Różanka, siedziba rodu Pocięjów. W początkach XVIII w. zbudowali tu oni pałac zwany Wersalem Północy. Otaczał go rozległy park francuski schodzący do Bugu.

Z pałacu w wyniku działań podczas I wojny światowej pozostały nędzne resztki, ale park przekształcony w XIX w. w krajobrazowy nadal wzbudza zachwyt

ze egzotycznego. W centrum wsi jest też neogotycki kościół z 1908-13 fundacji Zamoyskich o niespotykanych detalach architektonicznych jakby pochodzących ze średniowiecznego zamku!

Z kolei 3 km na południe od Włodawy, przy szosie do Dorohuska, można zwiedzić Orchówek, dziś wieś, niegdyś miasto założone w 1506 r. Zwraca tu uwagę stojący na skraju malowniczego starorzecza Bugu kościół wzniesiony wg projektu Pawła Fontany w II poł. XVIII w., a obok niewielki klasztor. Zakonnicy z chęcią oprowadzają po wnętrzu świątyni, w której szczególnym kultem cieszy się obraz Matki Boskiej Pocieszenia z końca XVI w.

W odległości ok. 6 km na zachód, nieopodal szosy do Parczewa, położony jest pośród Lasów Włodawskich Adampol. Tu w latach 1923-27 Natalia i Konstanty Zamoyscy wzniesli urokliwy zespół pałacowy, na którego wewnętrzny dziedzińiec pełen różnorodnej roślinności wchodzi się przez wieżę! Do miejscowej kaplicy fundatorzy przenieśli lapidarnie fragmenty z pałacu w Różance, w bibliotece zobaczymy zaś malowidła ukazujące tamtą posiadłość. Obecnie mieści się tu sanatorium przeciwgruźlicze.

Koncerty, wystawy, pokazy

Tegoroczny VI Festiwal Trzech Kultur zapowiada się niezwykle interesująco. Pierwszy dzień (piątek 19 września) poświęcono tematyce żydowskiej. W dużej synagodze na antresoli nastąpi otwarcie wystawy malarskiej „Modlitwy w synagodze”, a w przylegającym babiniec można będzie zobaczyć ekspozycję pt. „Babiniec”. W sali modlitw wystąpi znany zespół Andre Ochodio z Gdańska oraz zespół Irena i Klezmerzy z Krakowa.

Drugi dzień (sobota) wiąże się z prawosławiem. W małej synagodze na antresoli będzie można zwiedzać wystawę pt. „I sprawisz szaty święte... na cześć i ku ozdobie” (szaty i tkaniny liturgiczne), a w cerkwi wystąpi chór męski Kairós z Lublina i chór z cerkwi w Hajnówce.

W niedzielę dominować będzie katolicyzm. Po każdej mszy św. odbywać się będzie krótki koncert organowy. Wystąpi też Zespół Pieśni i Tańca „Mazowsze” ze specjalnym programem. W klasztorze nastąpi otwarcie wystawy fotograficznej Jana Wiącka pt. „Oto Matka Twoja” ukazującej pielgrzymowanie cudownego obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. W budynku administracyjnym muzeum czynna będzie wystawa etnologiczna pt. „Śmierć zapomniana”. Wstęp na wszystkie ekspozycje i koncerty wolny.

Biblioteka Uniwersytecka - wrzesień 2003 roku

WRZESIEŃ W BIBLIOTECĘ

Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, ul. Dobra 56/66, 00-312 Warszawa
Tel.: 5525660, fax: 5525659, e-mail: buw@mail.uw.edu.pl
<http://www.buw.uw.edu.pl>

wrzesień 2003 r.

VI FESTIWAL TRZECH KULTUR WE WŁODAWIE.

„Na Bugu we Włodawie...” to tytuł publikacji, która stała się bestsellerem na tegorocznym, VI Festiwalu Trzech Kultur we Włodawie, który odbył się w dniach 19-21 września 2003 r. Organizatorem Festiwalu jest od lat Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, kierowane przez Marka Bema. Autorami powyższej publikacji, nawiązującej swoim tytułem do codziennych komunikatów radiowych, nadawanych w południe a dotyczących stanu wód w kraju są pracownicy Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Wrocławskiego: Konrad Górny i Mirosław Marczyk. Festiwal został poprzedzony trzema odczytami otwartymi, zorganizowanymi przez Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Lublinie pod hasłem *Wspólnota Kulturowa Pogranicza jako Dziedzictwo Europejskie*. Spotkanie to zorganizowano w ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa, wygłoszono referaty na następujące tematy: *Cerkwie wzniesione w historycznych guberniach lubelskiej i siedleckiej wg projektu architekta W. J. Syczugowa* (B. Seniuk); *Dziedzictwo kulturowe dawnych gmin żydowskich na obszarze Lubelszczyzny — zachowane ślady materialne* (A. Sikora-Terlecka); *Grupa późnobarokowych kościołów Lubelszczyzny na planie eliptyczno-ośmiobocznym/m.in. kościół popauliński we Włodawie* (R. Zwierchowski).

Organizowany co roku Festiwal ma za zadanie przybliżenie i poznanie przeszłości dzisiaj piętnastotysięcznego miasteczka jakim jest Włodawa a w przeszłości — miasteczka wielonarodowościowego, skupiającego wyznawców prawosławia, judaizmu i katolicyzmu. Służy także promocji turystycznej miasta oraz jego okolic a dla mieszkańców jest przypomnieniem atmosfery „małej ojczyzny” sprzed lat, takiej jakiej już dzisiaj nie ma. Symbolem Festiwalu jest drzewko, którego trzy różnokolorowe gałęzie niby-liście w kolorach: jasnozielonym, ciemnozielonym i niebieskim, wyrastają ze wspólnego pnia. Organizatorzy podkreślają, że trzy dni Festiwalu są przeznaczone dla trzech kultur: piątek — żydowskiej, sobota — prawosławnej, niedziela — katolickiej. Dzięki hojnym sponsorom wstęp na wszystkie imprezy był wolny.

Na program tegorocznego Festiwalu złożyły się m.in. projekcja filmu *Pociąg życia* reż. R. Mihaileanu z muzyką Gorana Bregovića; wystawa etnologiczna prezentująca różne aspekty zjawiska śmierci pt. *Śmierć zapomniana* (komisarz wystawy: M. Podlowska-Bem); warsztaty taneczne dla dzieci i młodzieży (taniec żydowski), prowadzone przez grupę „Snunit” z Warszawy; katecheza ekumeniczna dla dzieci szkół podstawowych pt. „Jestem ukochanym dzieckiem Boga”, prowadzona przez animatorów Centrum Szkoleniowego „Klanza” z Lublina; warsztaty plastyczne dla młodzieży (pisanie krzyży i ikon prawosławnych (pod kier. M. Wójcik i M. Frankowskiej)); koncert „Shalom Live” w wykonaniu Andre Ochodlo (Teatr Atelier im. Agnieszki Osieckiej w Sopocie); wystawa malarstwa „Modlitwy w synagodze”; koncert muzyki klezmerskiej w wykonaniu zespołu „Irena i klezmerzy” z Krakowa; koncert pieśni cerkiewnych w wykonaniu Męskiego Zespołu Wokalnego „Kairos” z Lublina; wystawa szat i tkanin liturgicznych cerkwi prawosławnej pt. „I sprawisz szaty święte...na cześć i ku ozdobie”(kom. wystawy: M. Łukaszewicz); improwizacje teatralne w wykonaniu Teatru Pantomimy „Mit” z Wrocławia; koncert pieśni cerkiewnych w wykonaniu Katedralnego Chóru Parafii Prawosławnej p.w. Św. Trójcy z Hajnówki; koncert organowy w wykonaniu W. Szymańskiego z Mikołowa; zwiedzanie remontowanego klasztoru oo. Paulinów; prezentacja wystawy fotograficznej z peregrynacji obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej pt. „Oto Matka Twoja” J. Więcka z Tarnowa; koncert Chóru „Lubelskie Słowiki” z Lublina; koncert w wykonaniu zespołu New Life z udziałem Natalii Niemen; msza święta koncelebrowana przez OO. Paulinów z Jasnej Góry; koncert pieśni religijnych, patriotycznych i ludowych w wykonaniu Chóru Państwowego Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze”. Ponadto w trakcie trwania imprezy czynny był Bazar Festiwalowy na którym można było zakupić wszelkiego rodzaju wytwory sztuki ludowej i profesjonalnej.

Mała Włodawa — a taka impreza i jej organizacja!

Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie została zaproszona na Festiwal po raz pierwszy. Należy zaznaczyć, że dzięki pani Jadwidze Szewc BUW otrzymuje sukcesywnie dokumenty z tego Muzeum. Uczestnictwo w takim Festiwalu to nie tylko pozyskanie dla Biblioteki materiały, to także wyraz poparcia dla tak interesującej inicjatywy kulturalnej. Jest to drugi ośrodek kulturalny (obok „Pogranicza” z Sejna) „znad” wschodniej granicy kraju, którego działalność jest tak bogato reprezentowana w zbiorach Gabinetu Dokumentów Życia Społecznego BUW. Zapraszamy pracowników BUW do obejrzenia materiałów z tegorocznego Festiwalu Trzech Kultur we Włodawie (gabloty, III poziom, obok wejścia do Gabinetu Rękopisów).

(Oprac. Emilia Staniłowska-Kamińska)

Super Tydzień
Chełmski
Nr 36 (89)
28-14.09
2003r.

- Zaproszenie do Włodawy -

Odliczają dni do festiwalu

Już niespełna kilkanaście dni pozostało do rozpoczęcia VI Festiwalu Trzech Kultur we Włodawie. Jak zapewnia Marek Bem, dyrektor Muzeum Pojezierza Łęczyńsko – Włodawskiego, twórca Festiwalu, wszystko jest już związane praktycznie na ostatni guzik, a Festiwal zapowiada się jeszcze atrakcyjniej od poprzednich edycji.

Festiwal Trzech Kultur to najważniejsze, cykliczne, wydarzenie kulturalne w naszym regionie. Przyjeżdżają na niego ludzie z całej Polski, a relacje z imprezy emituje telewizja publiczna. W tym roku Festiwal rozpocznie się w czwartek, 18 września, projekcjami filmów w kinie WDK. Piątek poświęcony będzie kulturze żydowskiej, a w programie m.in. koncert muzyki klezmerskiej w wykonaniu zespołu z Krakowa i pokaz tańców żydowskich z możliwością ich nauczania się. W sobotę, w tradycji festiwalowej przypisanej kulturze prawosławnej, atrakcją bę-

dzie koncert pieśni cerkiewnej w wykonaniu katedralnego chóru parafii prawosławnej z Hajnówki. W niedzielę swoją kulturę przybliżą katolicy. Będą koncerty organowe w kościele p.w. Świętego Ludwika, koncert Natalii Niemien z zespołem, koncert chóru „Lubelskie Słowiki” i zamykający Festiwal występ Zespołu Pieśni i Tańca Mazowsze.

Jak zwykle będą również wystawy, kiermasze, miniatury teatralne, projekcje filmów. Szczegółowy program VI Festiwalu Trzech Kultur podamy za tydzień. (b)

Kresy - Tygodnik
Chełmski Nr 39(431)

28.09.2003 r.

■ Przyjechała zagraniczna młodzież

W Chełmie gościła 23 osobowa grupa młodzieży (i dwóch opiekunów grupy) z gimnazjum w Sindelfingen. 19 września spotkała się z prezydentem Krzysztofem Grabczukiem i zastępcą prezydenta Leszkiem Burakowskim.

Niemieccy uczniowie przyjechali na zaproszenie I Liceum Ogólnokształcącego im. S. Czarnieckiego w Chełmie. To już czwarta ich wizyta w Chełmie realizowana w ramach porozumienia o współpracy pomiędzy chełmskim liceum a gimnazjum z Sindelfingen. Zwiedzali Chełm i jego zabytki, byli we Włodawie na Festiwalu Trzech Kultur – zwiedzili m.in. synagogę i włodawskie muzeum.

Dziennik Wschodni nr 213(2355) z 12.09.2003r.

Festiwal Trzech Kultur

W najbliższy czwartek rozpoczyna się we Włodawie VI Festiwal Trzech Kultur. W ciągu czterech dni imprezy jej uczestnicy będą mieli okazję uczestniczyć w wystawach etnologicznych, katechezie ekumenicznej, odwiedzić bazyry festiwalowe i obejrzeć występy gwiazd.

Czwartkowe uroczystości o godz. 10 rozpoczną odczyty otwarte Regionalnego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Lublinie. W godzinach 17 i 19 w sali kina WDK odbędzie się projekcja filmu pt. „Pociąg życia”.

W piątek zostanie otwarta wystawa zatytułowana „Śmierć zapomniana”, natomiast w Małej Synagodze rozpocznie się bazar festiwalowy. Od godz. 12 grupa taneczna „Snunit” z Warszawy poprowadzi naukę tańca żydowskiego. Później dzieci będą uczestniczyć w katechezie eku-

menicznej, natomiast młodzież w Wielkiej Synagodze weźmie udział w warsztatach plastycznych „Pisanie krzyży i ikon prawosławnych”. Późnym popołudniem odbędzie się koncert „Shalom Live”, pokaz tańców żydowskich oraz koncert muzyki klezmerskiej.

Z sobotnich atrakcji warto polecić wystawę szat i tkanin liturgicznych Cerkwi prawosławnej i „Improwizacje teatralne”. W niedzielę już od godz. 7 organizatorzy zapraszają na koncert organowy do kościoła pw. św. Ludwika. Tam też o godz. 13 rozpocznie się koncert chóru „Lubelskie Słowiki” i zespołu „New Live”. Po wieczornej mszy koncelebrewanej przez ojców paulinów z Jasnej Góry rozpocznie się koncert pieśni religijnych, ludowych i patriotycznych w wykonaniu Chóru Państwowego Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze”. **Anna Cykier**

Od piątku do niedzieli włodawskie świątynie staną się festiwalowymi scenami

Trzy kultury jak jedna

W czwartek, 18 września, projekcja filmu „Pociąg życia”, jedynej komedii o holocaustie, rozpocznie VI Festiwal Trzech Kultur we Włodawie. Przez trzy następne dni będą wernisaże, koncerty, warsztaty taneczne i plastyczne, ekumeniczna katecheza i pisanie krzyży. Jak nas przyzwyczaili organizatorzy z Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego wszystko to na najwyższym artystycznym i organizacyjnym poziomie.

Tradycyjnie festiwalowy piątek upłynie pod znakiem kultury żydowskiej, sobota prawosławnej, a niedziela rzymsko-katolickiej. Naturalną scenerią dla kolejnych przedsięwzięć będą wnętrza zajmowanej przez muzeum Małej i Dużej Synagogi, czynna cerkiew pw. Narodzenia NMP oraz kościół pw. św. Ludwika i klasztor oo. Paulinów.

– Uważam, że wydarzeniem pierwszego dnia będzie koncert „Shalom live” w wykonaniu Andre Ochodlo z Teatru Atelier im. Agnieszki Osieckiej w Sopocie – mówi **Marek Bem**, dyrektor Muzeum

Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego.

– Na pewno spodoba się też występ zespołu „Irena i klezmerzy z Krakowa”. Sama nazwa tej znanej formacji sugeruje, jakiej muzyki należy się spodziewać. W czasie minionych festiwali najmocniejszą stroną dnia prawosławnego były występy chórów. Tak też będzie i w tym roku. W koncertach pieśni cerkiewnych wystąpi najpierw Męski Zespół Wokalny „Kairos” z Lublina, po czym Katedralny Chór Parafii Prawosławnej pw. św. Trójcy z Hajnówki. Jakby dla równowagi w niedzielę uczestnicy będą mogli posłuchać renomowanego „Mazowsza” w koncercie pieśni religijnych, patriotycznych i ludowych. Wcześniej wystąpi Natalia Niemen z zespołem „New Livem”, która od pewnego czasu upodobała sobie świątynne scenerie i jako artystka czuje się w nich dobrze. Zapewne jednak nie aż tak, jak Władysław Szymański z Miłkowa, którego koncerty organowe mają być wplecione w niedzielne msze święte. (BAR)

FOT. JACEK BARCZYŃSKI

W tym roku dzieci będą pisały ikony i krzyże liturgiczne

► **Włodawa zaprasza na festiwal**

VI FESTIWAL TRZECH KULTUR

Tegoroczny festiwal zapowiada się wyjątkowo atrakcyjnie. W czasie czterech dni nikt, kto wybiera się obcować z kulturą naszych przadziadków, nie powinien być rozczarowany. Organizator, Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, zaprosił szereg artystów, zorganizował wystawy, katechezy, bazyry festiwalowe i oczywiście występy gwiazd.

Czwartek (18 września) rozpoczną odczyty otwarte Regionalnego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Lublinie. W programie trzy tematy odczytów: „Cerkwie wzniesione w historycznych guberniach lubelskiej i siedleckiej”, „Dziedzictwo kulturowe dawnych gmin żydowskich na obszarze Lubelszczyzny - zachowane ślady materialne” i „Grupa późnobarokowych kościołów Lubelszczyzny na planie eliptyczno-ośmiobocznym.” O godzinie 17.00 i 19.00 w kinie WDK odbędzie się projekcja filmu „Pociąg życia”.

Piątek (19 września) Godz. 11.00 - otwarcie wystawy w budynku administracyjnym Muzeum pt. „Śmierć zapomniana”. W tym czasie w Małej Synagodze trwał będzie Bazar Festiwalowy. Od godz. 12.00 do 13.00 naukę tańca żydowskiego prowadziła będzie grupa taneczna SNUNIT z Warszawy. Dzieci szkół podstawowych będą uczestniczyć w Katechezie Ekumenicznej pt. „Jestem ukochanym dzieckiem Boga”. 13.00 - Warsztaty plastyczne dla młodzieży „pisanie krzyży i ikon prawosławnych”. Koncert „Shalom live” w wykonaniu Andre Ochodlo, rozpocznie się o godzinie 18.00 w Wielkiej Synagodze. Na pokaz tańców żydowskich zaprasza zespół SNUNIT na godzinę 19.00 do Wielkiej Synagogi. Jednocześnie nastąpi otwarcie wystawy malarstwa „Modlitwy w synagodze”. 19.30 - Koncert muzyki klezmerskiej w wykonaniu zespołu „Irena i klezmerzy” z Krakowa.

Sobota (20 września) Godz. 10.00 - (Kino WDK) projekcja filmu „Pociąg życia”. Do cerkwi zapraszamy na godz. 12.00 na Koncert pieśni cerkiewnych w wykonaniu Męskiego Zespołu Wokalnego „KAIROS” z Lublina. Ekumeniczne warsztaty i prezentacja wystawy szat i tkanin liturgicznych cerkwi prawosławnej „I sprawisz szaty święte... na cześć i ku ozdobie” rozpoczną się o godz. 14.00 w Małej Synagodze. Improwizacje teatralne w wykonaniu pantomimy „MIT” z Wrocławia odbędą się na deptaku przy Muzeum o godz. 14.00. Włodawska cerkiew zaprasza na godz. 18.00 na Koncert pieśni cerkiewnych.

Niedziela (21 września) Już o godz. 7.00 organizatorzy zapraszają na Koncert organowy do kościoła p.w. św. Ludwika. W Programie także zwiedzanie remontowanego klasztoru i prezentacja wystawy fotograficznej „Oto Matka Twoja” J. Więcka z Tamowa. O godz. 13.00 w kościele p.w. św. Ludwika rozpocznie się Koncert Chóru „Lubelskie Słowiki”, a następnie zespołu NEW LIFE z udziałem solistki Natalii Niemen. Msza Święta koncelebrowana przez OO. Paulinów z Jasnej Góry rozpocznie się o godz. 18.00. Tegoroczny Festiwal Trzech Kultur zakończy o godzinie 19.00 Koncert pieśni religijnych, patriotycznych i ludowych w wykonaniu Chóru Państwowego Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze”. Podczas trwania Festiwalu organizatorzy zapraszają na Bazar Festiwalowy.

Janusz Włodarczyk

